

De pijn het hoofd bieden; onderzoek naar het effect van Bowen therapie bij migrainepatiënten.

Auteur: J.C.H. Wisman Coops

Abstract

Migraine is een invaliderende, chronische hersenaandoening waar 10-15% van de wereldbevolking mee te maken heeft. Deze aandoening wordt vanuit de reguliere geneeskunde vaak met medicatie behandeld. Deze medicijnen hebben als nadeel dat er bijwerkingen op kunnen treden, bij een grote groep patiënten de medicijnen niet werken maar dat er ook patiënten zijn die geen medicatie in willen nemen. Om deze redenen is onderzocht in welke mate Bowen therapie kan bijdragen aan het reduceren van aanvallen en symptomen bij migrainepatiënten. Het onderzoek is uitgevoerd over een totale periode van 3 maanden waarbij 5 migrainepatiënten elk 5 behandelingen hebben ondergaan volgens de richtlijnen van Bowned. Bij 2 deelnemers was het niet mogelijk om tot een conclusie te komen, bij 3 deelnemers was een duidelijke vermindering te zien van aantal aanvallen, daarnaast vermindering in medicijnintake of vermindering van symptomen. Vervolgens kon ook worden geconcludeerd dat bij alle deelnemers andere fysieke klachten verminderde of geheel wegbleven.

Referenties:

- Aerssens, K. (2011). De Basisbehandeling. *De Bowentherapie basisopleiding*, 20. Bowned.
- Aerssens, K. (2011). Wat is Bowen therapie. *De Bowentherapie basisopleiding*. Bowned.
- Aerssens, K. (2016). De fascie als continuïteit . *Inleiding van de Fascie*, 14.
- Al - Tubaikh, J. (2017). *Internal Medicine: an Illustrated Radiological Guide*. Zwitserland: Springer.
- Baker, J. (2014). *Bowen Unravelled: A Journey into the Fascial Understanding of the Bowen Technique*. North Atlantic Books.
- Bordoni, B., & Zanier, E. (2014). Clinical and symptomatological reflections: the fascial system. *Journal of Multidisciplinary Healthcare*, 401-411. doi:10.2147/JMDH.S68308
- De Morree, J. J. (2008). In *Dynamiek van het menselijk bindweefsel: Functie, beschadiging en herstel*. Bohn Stafleu van Loghum.
- Ferrari, M., & Haan, J. (2004). *Alles over hoofdpijn en aangezichtspijn*. Utrecht: Bruna.
- Ferrari, M., & Kok, J. (1987). Migraine: diagnose, pathofysiologie en therapie. *Nederlands Tijdschrift Geneeskunde*, 315-320.
- Findley, T. W. (2011). Fascia Research from a Clinician/Scientist's Persepective. *International Journals of Therapeutic Massage & Bodywork*, 1-6.
- Goadsby, P. J., Goldberg, J., & Silberstein, S. D. (2008). Migraine in Pregnancy. 1502–1504. doi:http://www.bmj.com/content/336/7659/1502
- Herroelen, L. (2004). *Trigeminovasculaire pijn en hoofdpijn*. Leuven, België: Bohn Stafleu van Loghum.

- Khara M. Sauro MSc. (2009). The Stress and Migraine Interaction. *Journal of Head and Face pain*, 1378–1386.
- Meyers, T. W. (1995). Anatomy Trains. In T. W. Meyers, *Anatomy Trains*. Elsevier.
- Miller, P., Simmonds, N., & Gemmell, H. (2012). A theoretical framework for the role of fascia in manual therapy. *Journal of Bodywork and Movement Therapies*. Opgehaald van https://www.researchgate.net/publication/51922265_A_theoretical_framework_for_the_role_of_fascia_in_manual_therapy
- Myers, T. (2012). Anatomy Trains and force transmission. In R. Schleip, T. W. Findley, L. Chaitow, & P. A. Huijing, *The Tensional Network of the Human Body* (pp. 131-136). Elsevier.
- Myers, T. W. (2014). *Anatomy Trains*. Elsevier.
- Myers, T. W. (2014). *Anatomy Trains*. Elsevier.
- Myers, T., & Frederick, C. (2012). Stretching and fascia. In R. Schleip, T. W. Findley, L. Chaitow, & P. A. Huijing, *The Tensional Network of the Human Body* (p. 435).
- NHG. (2014). *NHG Standaard Hoofdpijn*. Opgehaald van Nederlandse Huisartsen Genootschap: <https://www.nhg.org/standaarden/volledig/nhg-standaard-hoofdpijn#idm8126512>
- Oschman, J. L. (2012). Fascia as an organ of communication. In R. Schleip, T. W. Findley, L. Chaitow, & P. A. Huijing, *The Tensional Network of the Human Body* (pp. 103-104). Elsevier.
- Oschman, J. (sd). *The Living Matrix Connective Tissue Concept*. Opgehaald van The Institute of Bioenergetic and Informational Healthcare: http://www.energy-medicine.org/uploads/3/1/6/7/31670553/james_oschman_the_living_matrix_connective_tissue.pdf
- Pennington, G. (2017, Oktober). *Bowen Technique: Case Studies 19 – 24*. Opgehaald van Bowen Therapy a Textbook Approach: <http://www.bowenseminars.com.au/bowen-technique-case-studies-19-24/>
- Puleda, F., Messina, R., & Goadsby, P. J. (2017). An update on migraine: current understanding and future directions. *Journal of Neurology*(264), pp 2031–2039. Opgehaald van <https://link.springer.com/article/10.1007/s00415-017-8434-y>
- Purslow, P. P., & Delage, J. (2012). General anatomy of the muscle fasciae. In *The Tensional Network of the Human Body* (pp. 6-10). Elsevier.
- Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. (sd). *Migraine- Cijfers & Context- Huidige situatie*. Opgehaald van Volksgezondheid.info: <https://www.volksgezondheidenzorg.info/onderwerp/migraine/cijfers-context/huidige-situatie#!node-prevalentie-migraine-de-huisartsenpraktijk>
- Schleip, R., Findley, T., Chaitow, L., & Huijing, P. (2012). *The Tensional Network of the Human Body*. Churchill Livingstone Elsevier.
- Schulte, L. H., & May, A. (2016). The migraine generator revisited: continuous scanning of the migraine cycle over 30 days and three spontaneous attacks. *Brain; a Journal of Neurology*, 1987–1993. Opgehaald van <https://doi.org/10.1093/brain/aww097>
- Schünke, M. (2003). *Prometheus*. Bohn Stafleu van Loghum.

Theoharides, T., Spanos, C., Pang, X., Alferes, L., Ligris, K., Letourneau, R., . . . Chrousos, G. (1995). Stress-induced intracranial mast cell degranulation: a corticotropin-releasing hormone-mediated effect. *Endocrinology*, *136*(12), 5745–5750.

Van den Berg, F. (2012). The physiology of Fascia. In R. Schleip, T. W. Findley, L. Chaitow, & P. A. Huijing. Elsevier.

van der Feltz-Cornelis, C. (2015). *Het stressbeeld*. Nieuwezijds.

Wiesinger, B., Malker, H., Englund, E., & Wänman, A. (2007). Back pain in relation to musculoskeletal disorders in the jaw-face: A matched case–control study. *Pain*, 311-319.
doi:<https://doi.org/10.1016/j.pain.2007.03.018>

Auteur informatie:

J.C.H. Wisman Coops, Bowen therapeute

Opdracht uitgevoerd t.b.v. bachelor scriptie opleiding tot Bowen therapeute
Bowned dec. 2017